

**VERY IMPORTANT
PERSONS**

=

**OPPILAAT, JOTKA
OPPIMISENSA JA
KOULUNKÄYNTINSÄ
TUEKSI
TARVITSEVAT
VAATIVAA
ERITYISTÄ TUKEA.**

MONIALAINEN YHTEISTYÖ – varhainen puuttuminen/MÅNGPROFESSIONELLT SAMARBETE – tidigt ingripande

9.00 **Aamukahvia ja ilmoittautuminen – Morgonkaffe och anmälning**

9.30 **Tervetuloa! - Välkommen!**

9.45 **Palvelupolun kuvaus lapselle, jolla on vaativan erityisen tuen tarpeita – Beskrivning av servicestigen**

Varhaiskasvatus ja koulu

Erikoissairaanhoido

Sosiaalitoimi/lastensuojelu

Helena Isuls, speciallärare

Niina Ekqvist, koulunjohtaja

Ilona Tirkkonen, koulukuraattori

Kysymyksiä ja keskustelua

11.45 **Lounas - Lunch**

12.30 **Kurkistus toimintakyvyn, koulunkäyntikyvyn sekä koulupoissaolojen arviointeihin – funktionsförmåga, skolförmåga, skolfrånvaro**
Toimivat työkalut yhteistyön ja kohdennettujen interventiodien apuna

12.45 **Alueelliset vaativan erityisen tuen palvelut/ ohjeistus ryhmätyöskentelyyn, Työskentelyä kunnittain ja maakunnittain.**

Regional service för krävande särskilt stöd - grupparbete

a. *Mitä vaativan erityisen tuen palveluja on alueella tarjolla*

b. *Ketä ammattilaisia työskentelee vaativan erityisen tuen lapsiasiakkaiden kanssa eri hallintokunnissa kunnassa ja maakunnassa.*

c. *Mitä palveluja / ammattilaisia puuttuu/voisiko toimintoja organisoida toisin*

Kahvi työskentelyn lomassa (alkaen klo 13.30) - Kaffe

14.15 **Alueellisia varhaisen puuttumisen tai tuen malleja, menetelmiä tai toimivia käytänteitä – Regionala modeller för tidigt ingripande**

Ajatuksia tuesta oppilaille, joilla on psykososiaalisia vaikeuksia

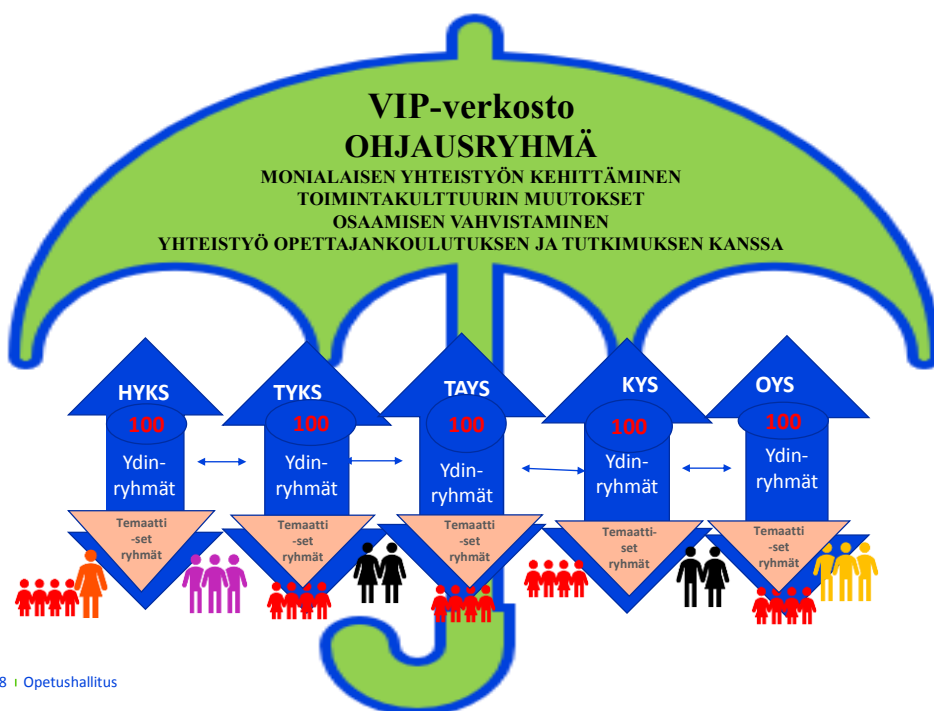
Varhaisen puuttumisen malli Pietarsaaressa

Heikki Kurkiala, Vaasa, perhe- ja psykoterapeutti, sairaalaopettaja

Ann-Britt Forsblom, varhaiskasvatuksen erityisopettaja

15.00 **Loppuyhteenveto ja VIP-toiminta keväällä 2019 – sammanfattning och avslutning** *Terhi Ojala ja Pirjo Koivula*

15.30 **Päivä päättyy**

03/12/2018 | Opetushallitus

3

PÄIVÄN TAVOITTEET

TUOTOS- TAVOITE

- **Hahmottaa** vaativan erityisen tuen palvelutarjonta sekä **pohtia** keskeisimpiä kehittämiskohteita
- **Innovoida** ideoita ja suunnitelmia vaativan erityisen tuen kysynnän ja tarjonnan joustavammaksi kohtaamiseksi sekä ennaltaehkäisevän työn mahdollistamiseksi edellisten tapaamisten ryhmätöitä hyödyntäen
- **Tunnistaa** alueellinen palveluntarjonta
- **Tutustua** ja **työskennellä** maakunnittain.

1. Jag vet vem som hör till min kommuns elevvårdsgrupp.
2. Vår styrgrupp bedömer elev- och studerandevårdens verksamhet regelbundet.
3. Inom elevvården har man beskrivit serviceprocessen för en elev med behov av krävande särskilt stöd.
4. Vår elevvård fungerar som stöd i mitt arbete.

1. Tiedän, ketkä kuuluvat kuntani oppilashuollon ohjausryhmään.
2. Kuntamme ohjausryhmä arvioi oppilas- ja opiskelijahuollon toimintaa säännöllisesti.
3. Oppilashuollossa on laadittu vaativaa erityistä tukea tarvitsevan oppilaan palveluprosessi
4. Oppilashuoltomme toimii työni tukena

1) Loistavasti!	Kaksi kättä ylös
2) Hyvin	Yksi käsi ylös
3) Kohtuullisesti	Jää seisomaan paikallasi
4) Heikosti	Mene istumaan paikallasi

Mustat aukot: Mikä toimii huonosti tai ei toimi?

- Terveystenhoito/neuvola ei puutu/ei pysty puuttumaan.
- Varhaiskasvatuksessa ja alaluokilla on nähty tuen tarve, mutta tukitoimia ei ole järjestetty. Tukitoimista ja terapioista on puutetta
- **Tuki** on luokan, kodin, perheen tai lähiympäristön sijaan keskitetty **oppilaaseen** – ei riitä, tehotonta
- **Monialaisen yhteistyön konaissuunnittelu ja yhdessä tekemisen kulttuuri on olematonta.**
 - Toisten työn ymmärtäminen/tietämys välttävää.
 - Toimijat jäävät myös kokonaan “ulos” verkostoista.
 - Prosesseissa ei määritellä vastuunkantajaa.
- **Vaativan erityisen tuen osaamista** ei ole

Kohtaamisia, kuuntelua, puheeksi ottamista, Yhdessä tekemistä.

Huomiota nivelvaiheisiin, sijaisperheisiin, tutkittuihin “taustaennusteisiin”

Asennemuokkausta, koulutusta Perheen osallistamista ja tukemista

Usein tavallisissa kouluissa käyvien erityisoppilaiden on vaikea saada tarvitsemaansa tukea.

Tavalliset opettajat tarvitsisivat enemmän tietoa osataakseen toimia vaikeissa tilanteissa.

Vaikka tukitoimia järjestettäisiin, ne ovat yleensä erillisiä –
ei ole yhtä suunnitelmaa, josta kaikki olisivat tietoisia.
Yhteistyö tukitoimien osalta ja tiedonvälitys on tärkeää.

Vaikka löydettäisiin ratkaisu, jolla oppilas saa jollakin tavoin suoritettua koulun loppuun, peruskoulun jälkeisiä tapahtumia ei ole otettu riittävästi huomioon. Miten pystyttäisiin paremmin ehkäisemään, että lähikoulussa käyvät erityisoppilaat eivät syrjäytyisi koulussa tai peruskoulun jälkeen?

Yksi ratkaisu voisi olla kerhotoiminta, joka jatkuisi nivelvaiheen yli. Kerhoissa voisi kertoa, onko ollut haasteita ja miten nyt menee. Voitaisiin yhdessä pohtia myös ratkaisuja.

Voisivatko nuoret itse kertoa muille oppilaille esimerkkejä, miten ovat saaneet apua oppimiseen ja muihin ongelmiin?

**Osallisuus ja
lasten
oikeudet!**

**Palvelupolut
lapselle,
jolla on
vaativan erityisen
tuen tarpeita
- beskrivning av
servicestegen**

*Varhaiskasvatus -
Småbarnsfostran*

Koulu - skola

*Erikoissairaanhoido -
specialsjukvård*

*Sosiaalitoimi -
socialverket*

Palvelupolku on kuvaus asiakkaan toiminnan eri vaiheista.

Palvelupolulla kuvataan hetket (kontaktipisteet), tapahtumat ja toimenpiteet (palvelutuokiot) asiakkaan näkökulmasta.

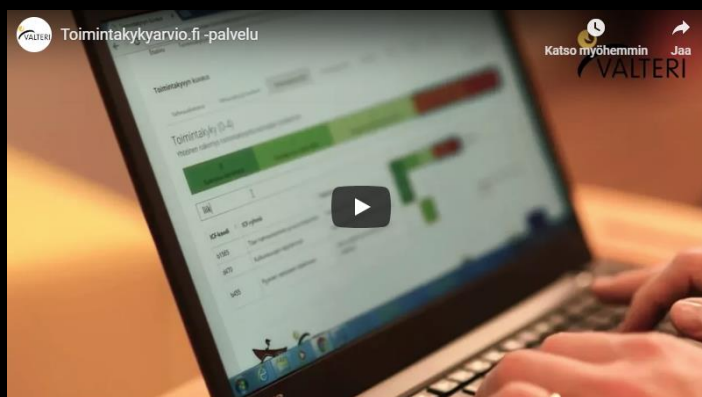
Kolme työvälinettä yhteistyön ja tukitoimien tueksi

Toimintakykyarvio

Koulunkäyntikyky

Koulupoissaolokyselyt

1. Toimintakykyarvio.fi

2. Koulunkäytikyvyn arviointi

13

Olennaisia kysymyksiä

- **Mitä koulunkäytikyvystä on olemassa ja mitä puuttuu?**
- **Riittääkö koulun kunto vastaamaan oppilaiden tarpeisiin?**
 - Onko resursseja tarpeeksi?
 - Millainen aikuisten asenne ja jaksaminen?
- **Toimiiko yhteistyö eri tahojen välillä?**

Eri tahojen yhteistyönä tehty arvio oppilaan koulunkäytikyvystä		
Koulun ja opetusryhmän tilanne	Lapsen vointi /tilanne - Mitä oireen/käyttäytymisen taustalla on?	Muiden tahojen järjestämä tuki
- ryhmän kokonaistilanne – onko kyse yksilön vai ryhmän ongelmasta? - tukitoimet ja niiden teho ja riittävyys - lapsen ja ryhmän turvallisuus - opettajan näkökulma ja jaksaminen	- oppimiskyky - yhteistyökyky, ryhmätaidot - motivaatio - psykkinen ja fyysinen terveydentila - oireita lievittävät ja provosoivat tekijät ja tilanteet - kotitilanne - koettu stressi (kiusaaminen, ympäristön aiheuttama kuormittuminen) - Toiminnanohjauksen taidot	- fyysisen tai psyykkisen sairauden hoito ja sen toteutuminen - lastensuojelun tukimuodot

Vaativan erityisen tuen kehittämistyöryhmä 2017, Koulunkäytikyvyn arvioinnin elementit (mukaillen Puustjärvi 2016).

3. Koulupoissaolokyselyt – Skolfrånvaro frågemodeller

Poissaoloihin puuttumisen toimintamalli

- Pääkaupunkiseudun LAPE-hankkeen toimijoiden ja vaativan tason lasten mielenterveystyöryhmän kehittäminen
- Sisältää toimintamallin kuvauksen, koulupoissaolokyselyn sekä interventiotaulukon/-valikko koulujen käyttöön ja jatkokehittettäväksi

ISAP- Inventory of School Attendance Problems

- Suomennetaan parhaillaan osana Tuuve- ja Monni Online-hankkeita
- Pilotoinnit keväällä 2019

Poissaoloihin* puuttuminen perusopetuksessa

*luvatun poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo

Välttää koulun aiheuttamia negatiivisia tunteita

Välttää sosiaalisia tilanteita

Saada itselle tärkeiden ihmisten huomiota

Saada koulun ulkopuolisia konkreettisia "palkkioita"

Mikä motivoi poissaoloon?

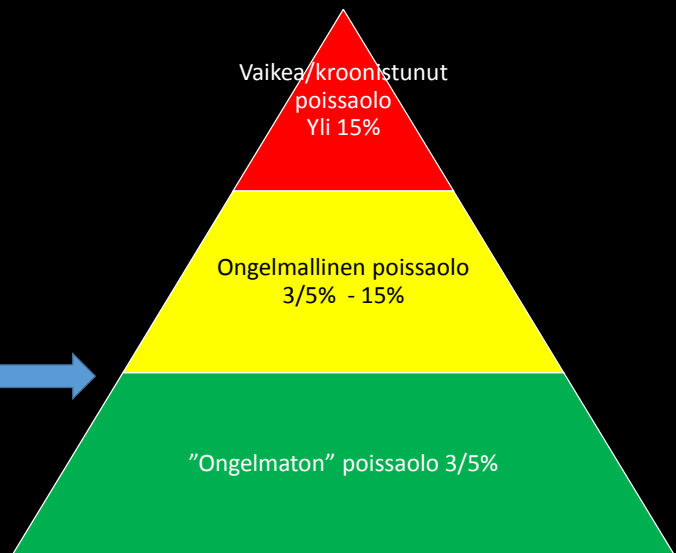
SRAS
School Refusal Assessment Scale (Kearney 2007)
Koulupoissaolokysely

- Pyritään selvittämään mistä poissaolo johtuu
- 24 kysymystä, jotka pisteytetään ja saadaan suoraan näkymä ko. syihin
- Ei sisällä ympäristöön tai kiusaamiseen liittyviä asioita
- Käännetty osana pääkaupunkiseudun LAPE-työskentelyä
- Pilotoitu keväällä 2018
- Tulossa julkiseksi

ISAP (Knollmann, M. 2018)

Inventory of School Attendance Problems

- Huomioi myös perheeseen ja kouluympäristöön liittyviä seikkoja
- 48 kysymystä
- Voidaan käyttää poissaolojen syiden kartoittamiseen
- Oppilaat arvioivat sekä oireen vaikeutta, että sen vaikutusta koulunkäyntiin
- Validioitu 8 – 19 –vuotiaille
- Suomennetaan parhaillaan osana Tuuve- ja Monni Online-hankkeita
- Pilotoinnit keväällä 2019

Muk. Skedgell & Kearney 2016

[http://www.socca.fi/files/7476/Anne Marie Albano Helsinki A CBT Approach for School Refusal 2018.pdf](http://www.socca.fi/files/7476/Anne_Marie_Albanos_Helsinki_A_CBT_Approach_for_School_Refusal_2018.pdf)

Yhteinen työskentely

moniammatillisissa pienryhmissä kunnittain.

VIP TYKS KUNNAT

SATAKUNTA
Eura, Eurajoki,
Harjavalta,
Honkajoki,
Huittinen, Jämijärvi,
Kankaanpää, Karvia,
Kokemäki,
Merikarvia, Nakkila,
Pomarkku, Pori,
Rauma, Siikainen,
Säkylä, Ulvila

VAASA / POHJANMAA
Isokyrö/Storkyrö, Jakobstad,
Kaskinen/Kaskö, Korsnäs,
Korsholm/Mustasaari,
Kristiinankaupunki/Kristinestad,
Kruunupyy/Kronoby,
Laihia/Laihela, Larsmo/Luoto,
Maalahti/Malax, Närpiö/Närpes,
Pietarsaari/Pedersöre,
Uusikaarlepyy/Nykarleby, Vaasa,
Vöyri/Vörå

VARSINAIS-SUOMI
Aura, Kaarina, Kemiön
saari/Kimitoön, Koski, Kustavi,
Laitila, Lieto, Loimaa, Masku,
Marttila, Mynämäki, Naantali,
Nousiainen, Oripää, Paimio,
Pargas/Parainen, Pyhäranta,
Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo,
Sauvo, Somero, Taivassalo, Turku,
Uusikaupunki, Vehmaa

VAATIVAN ERITYISEN TUEN PALVELUJEN KARTOITUS

- Mitä vaativan erityisen tuen palveluja on kunnassa tarjolla
- Ketä ammattilaisia työskentelee vaativan erityisen tuen lapsiasiakkaiden kanssa eri hallintokunnissa kunnassa ja maakunnassa?
- Mitä palveluja / ammattilaisia puuttuu/voisiko toimintoja organisoida toisin?

Kirjaukset oman kunnan palveluista ja toteuttajista linkin kautta 14.12.18 mennessä.

<http://bit.ly/vip-kysely>

INSTRUKTION

- a) Vilka tjänster finns inom området för krävande särskilt stöd i regionen och
- b) Vilka yrkesgrupper arbetar med barn som har krävande särskilt stöd inom arbetsgrupper i kommuner och landskap
- c) Vilka tjänster/yrkesrepresentanter saknas/kunde man organisera verksamheten på annat sätt?

Skicka svar senast den 14.12. 2018

<http://bit.ly/vip-kysely>

**Eura, Huittinen
Kokemäki, Pori,
Punkalaidun,
Säkylä, Ulvila**

**Kaskinen, Korsholm/
Mustasaari,
Kristiinankaupunki,
Laihia, Larsmo
/Luoto, Närpiö,
Pedersöre, Närpiö,
Vaasa**

**Kustavi, Masku,
Marttila, Naantali,
Paimio, Parainen,
Pyhäranta, Raisio,
Salo, Turku**

RYHMÄJAKO - GRUPPINDELNING

VARSINAIS-SUOMI (21) (VASTAANOTTOA VASTAPÄÄTÄ OLEVA KOKOUSTILA)

- **Turku:** Kerstin Björklund, Niina Ekqvist, Jorma Kauppila, Tarja Kallio, Suvi Sankinen, Mikko Hirvonen, Eeva Suonpää, Tuomas Nummela
- **Salo:** Anne Blomqvist, Maarit Armanto
- **Raisio:** Maija Kuisma
- **Parainen:** Nea Kronberg, Sara Troberg
- **Paimio:** Annika Pekkola, Anu Virala
- **Pyhäranta:** Sanna Johtela
- **Masku:** Elina Hämäläinen, Heini Korpela
- **Marttila:** Maria Puolitaival
- **Naantali:** Eeva Luostarinen
- **Kustavi:** Kirsi-Leena Hotinen

RYHMÄJAKO - GRUPPINDELNING

SATAKUNTA (17) (WIND)

- **Pori:** Satu Henriksson, Jaana Salonen, Petri Toivonen, Sari Wallin
- **Ulvila:** Sami Väre, Pauliina Raatesalmi, Mari Salomaa, Krista Kenttä, Jari Lamminen
- **Huittinen:** Sari Kuusisto, Riitta Mäkelä-Metsälä
- **Eura:** Kaisa Reunanen
- **Kokemäki:** Elina Kankaanpää, Kati Pere
- **Säkylä:** Sari Tähtinen, Merja Ääri
- **Punkalaidun:** Marjaana Oittinen

RYHMÄJAKO - GRUPPINDELNING

VAASA / POHJANMAA (23) (PÄÄSÄLI)

- **Vaasa:** Sari Sarkanen, Tuija Åberg, Ilona Tirkkonen, Riikka Koivula, Towa Silander, Marianne West, Ann-Christine Loo-Örn, Susanne Meriläinen, Erja Honkamaa, Anne Uusi-Kokko, Ann Backman, Sanna Alarautalahti, Thomas Sundell
- **Närpiö:** Åsa Snickars, Helena Isuls
- **Pedersöre:** Gunilla Haggman, Susanne Meriläinen
- **Kristiinankaupunki:** Sirpa Andersin
- **Laihia:** Sanna Schoning
- **Korsholm:** Pia Ahonen
- **Kaskinen:** Mari Hiltula
- **Larsmo:** Christine Finholm, Monica Sandberg

Kehittämissuunnitelma - Utvecklingsplan

Miten kunnassa tarjottavia lasten peruspalveluita pitää vahvistaa, että ennaltaehkäisevä työ voimistuu?

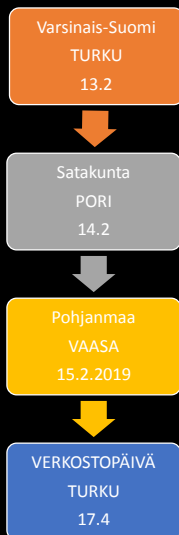
Vaativan erityisen tuen kehittäminen TYKS – erä alueen KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2018 -2020				
TYKS -ERVA ALUE, OT OSAAMIS- JA TUKIKESKUS JA YIP-OHJAUS- JA PALVELUVERKOSTO				
Tavoite (Miten pyritään, miksi tehdään)	Toimenpiteet, keinot (Miten tehdään)	Toteutus (Miten, kuka, missä)	Aikataulu (Tavoitavuosi)	Arviointi (Kuka arvioi, mitkä saavutettiin, mitkä kehitettävissä)

MAAKUNTATASO				
Varsinais-Suomi				
Tavoite (Miten pyritään, miksi tehdään)	Toimenpiteet, keinot (Miten tehdään)	Toteutus (Miten, kuka, missä)	Aikataulu (Tavoitavuosi)	Arviointi (Kuka arvioi, mitkä saavutettiin, mitkä kehitettävissä)

KUNTATASO				
Tavoite (Miten pyritään, miksi tehdään)	Toimenpiteet, keinot (Miten tehdään)	Toteutus (Miten, kuka, missä)	Aikataulu (Tavoitavuosi)	Arviointi (Kuka arvioi, mitkä saavutettiin, mitkä kehitettävissä)

KEVÄT 2019

Alueellinen ja maakunnalliset verkostopäivä/-t ja ydinryhmän kokoontumiset

Ydinryhmän kokoukset	
Aika	Paikka
13.12.2018 13 - 15	Verkkokokous
24.1.2019 14 - 16	Verkkokokous
14.2.2019 13 - 15	Turku (Tarkistetaan aika, siirretään mahdollisesti 13.2)
7.3.2019 klo 14 – 16	Verkkokokous
24.4.2019 klo 14 – 16	Tampere
20.5.2019 klo 13 - 15	Verkkokokous

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Tutkimusperustainen vaativaan erityiseen tukeen liittyvän osaamisen vahvistaminen opettajankoulutuksessa ja täydennyskoulutuksessa (TUVET) -hanke

VIP Vaativan erityisen tuen ohjaus- ja palveluverkostojen 3. alueellinen verkostopäivä

Eija Kärnä

Professori, Itä-Suomen yliopisto

Hankkeen tavoitteet

- Tuottaa tutkimukseen perustuvaa tietoa, sisältöjä ja malleja vaativaan erityiseen tukeen ja siihen liittyvään moniammatilliseen yhteistyöhön perusopetuksen opettajankoulutukselle ja täydennyskoulutukselle
- Kehittää opettajankoulutusten ja työssä olevien opettajien vaativan erityisen tuen osaamista
- Tukea kansallisen vaativan erityisen tuen ohjaus- ja palveluverkoston eli VIP-verkoston toimintaa

Kiitos

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

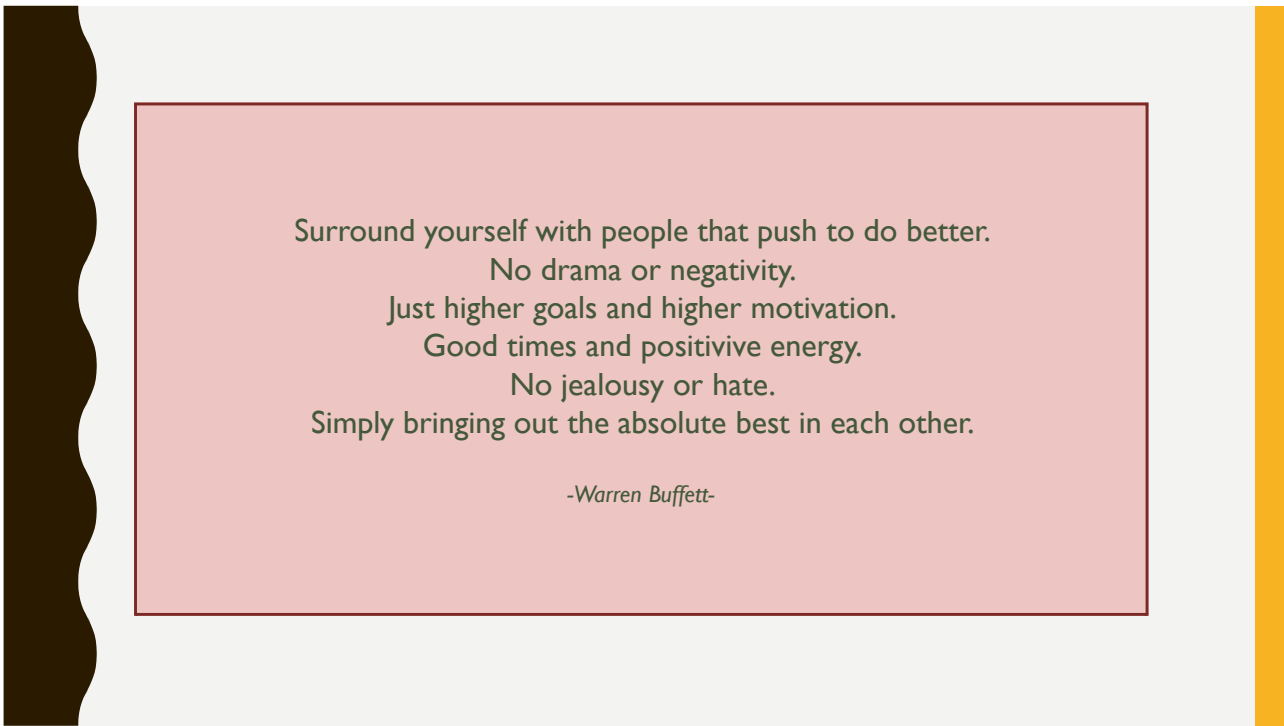
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Surround yourself with people that push to do better.
No drama or negativity.
Just higher goals and higher motivation.
Good times and positive energy.
No jealousy or hate.
Simply bringing out the absolute best in each other.

-Warren Buffett-